

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะต่างๆ ดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์
2. เพื่อการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ช่วง ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยคือ

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้ปกครอง ครู สถานักเรียน ของโรงเรียนโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรรณ สุขวิทยา) จำนวน 185 คน ประจำปีการศึกษา 2548

ช่วงที่ 2 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรรณสุขวิทยา) ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งหมด 7 คน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสบการณ์และมีความรู้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 7 คน โดยการสนทนากลุ่มเป็นผู้วิเคราะห์ปัญหาตามที่ศึกษาในช่วงที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 2 ช่วง

ช่วงที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์(เขากบ วิวรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วย การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 6 ข้อ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านคัดกรองนักเรียน จำนวน 4 ข้อ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน จำนวน 12 ข้อ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน จำนวน 7 ข้อ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อ จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งหมด 35 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด

ช่วงที่ 2 นำประเด็นมาจัดอันดับความสำคัญของปัญหาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอข้อเสนอแนะวิธีการพัฒนาในการจัดสนทนากลุ่ม (FGD) ซึ่งประกอบด้วย การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านละ 3 ข้อ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อหาวิธีการพัฒนาและนำไปใช้ในการสังเคราะห์เป็นการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีทั้งสิ้น 185 คน ส่วนใหญ่เป็นครู อายุตั้งแต่ 41 – 50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพ เป็นครู

ตอนที่ 2 การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์(เขากบ วรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีปัญหาสูงสุดเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีปัญหาค่ำที่สุด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การดูแลนักเรียนมีปัญหาเรื่องของการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นอันดับสูงสุด รองลงมาคือมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนจากผลการประเมินและทดสอบต่างๆ สัมภาษณ์ที่ได้มาตรฐานและการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมีปัญหาค่ำที่สุด

2. การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน มีปัญหายอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าการดูแลนักเรียนมีปัญหาเรื่องของการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล ห้องเรียนและ โรงเรียนเป็นอันดับสูงสุด รองลงมาคือมีเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจนและมีการคัดกรองนักเรียนโดยแบ่งกลุ่มปกติ/กลุ่มมีปัญหามีปัญหาค่ำที่สุด

3. การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน มีปัญหายอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การดูแลนักเรียนมีปัญหาเรื่องของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายเป็นอันดับสูงสุด รองลงมาคือการจัดกิจกรรมต่างๆ ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจัดกิจกรรมอบรมประจำสัปดาห์และมีปฏิทินการอบรมประจำสัปดาห์ที่ชัดเจนมีปัญหาค่ำที่สุด

4. การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีปัญหายอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การดูแลนักเรียนมีปัญหาเรื่องของการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนช้าหรือเรียนอ่อนอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือการประชุมงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดกิจกรรมสำหรับการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหและการป้องกันและแก้ไขปัญห

ส่วนตัวของนักเรียน โดยการให้มีครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเบื้องต้น
มีปัญหาต่ำที่สุด

5. การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การดูแลนักเรียนมีปัญหาเรื่องของการประสานงานและบันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รองลงมาคือการประสานงานและบันทึกการส่งต่อไปยังครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและครูที่รับต่อมีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบมีปัญหาต่ำที่สุด

ช่วงที่ 2 การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิทยาลัยวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์

2.1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการจัดกลุ่มสนทนา ต่อปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและได้จัดอันดับความสำคัญของปัญหาที่มีปัญหา 3 อันดับแรกดังนี้

2.1.1 การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เมื่อพิจารณารายละเอียดมีปัญหาคือการศึกษาค้นคว้าข้อมูลนักเรียนจากบันทึกข้อร้องเรียนของเพื่อน/ครู/เครือข่ายในการให้ข้อมูล การศึกษาข้อมูลนักเรียนและการศึกษาข้อมูลนักเรียนจากผลการประเมินและทดสอบต่างๆ สัมภาษณ์ที่ได้มาตรฐาน

2.1.2 การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน เมื่อพิจารณารายละเอียดมีปัญหาคือการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล ห้องเรียน และโรงเรียนเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจนและการสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นห้องเรียน ที่เป็นมาตรฐานชัดเจน

2.1.3 การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียนเมื่อพิจารณารายละเอียดมีปัญหาคือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมต่างๆ ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจัด กิจกรรมอบรมประจำสัปดาห์และการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษที่หลากหลาย

2.1.4 การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีปัญหาเมื่อพิจารณารายละเอียดมีปัญหาคือการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนช้าหรือเรียนอ่อนอย่างต่อเนื่อง การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรมสำหรับการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและการจัดทำมาตรการช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน

2.1.5 การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อเมื่อพิจารณารายละเอียดมีปัญหาคือ

การประสานงานและบันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
การประสานงานและบันทึกการส่งต่อไปยังครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและ
การติดตามการช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

2.2 การสังเคราะห์การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาล
เมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์

จากการวิเคราะห์การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากปัญหาการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครสวรรค์แล้วนำมาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 7 คน เพื่อหา วิธีการพัฒนามีรายละเอียด
ดังนี้

2.2.1 วิธีการพัฒนาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

1) การศึกษาข้อมูลนักเรียนจากบันทึกข้อร้องเรียนของเพื่อน/ครู/เครือข่าย
ในการให้ข้อมูล

- (1) จัดทำบันทึกข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน
- (2) จัดทำแบบสัมภาษณ์
- (3) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
- (4) จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานในการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
- (5) จัดเกณฑ์การดูแลนักเรียนในอัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1 : 25 คน

2) การศึกษาข้อมูลนักเรียน

- (1) ทำแบบสอบถาม แบบสังเกตเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล
- (2) จัดทำตารางนัดหมายนักเรียน

3) การศึกษาข้อมูลนักเรียนจากการประเมินและทดสอบต่างๆ สัมภาษณ์ที่ได้

มาตรฐาน

- (1) จัดทำแบบประเมิน สัมภาษณ์ที่ได้มาตรฐานจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น

เพื่อน ผู้ปกครอง ชุมชน

2.2.2 วิธีการพัฒนาด้านการคัดกรองนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1) การรายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล ห้องเรียนและโรงเรียน

- (1) จัดทำแบบคัดกรองโดยครูและผู้ปกครอง
- (2) จัดทำคู่มือ เผยแพร่คู่มือเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครูและ

ผู้ปกครอง

- (3) แยกประเภทนักเรียนกลุ่มปกติ/กลุ่มเสี่ยง

(4) จัดทำรายงานผลการคัดกรองให้เป็นปัจจุบัน

2) เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจน

(1) จัดหาเอกสารที่เป็นคู่มือหรือเกณฑ์ให้เป็นระบบ

(2) สร้างเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน

(3) จัดประชุมครู เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนรายบุคคล/

รายห้อง

3) แบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล/เป็น

ห้องเรียนที่เป็นมาตรฐานชัดเจน

(1) จัดทำแบบคัดกรอง

(2) จัดทำแบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนแยกเป็นกลุ่มปกติ/กลุ่มเสี่ยง

2.2.3 วิธีการพัฒนาด้านการส่งเสริมนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย

(1) จัดกิจกรรมที่นักเรียนสามารถเลือกได้ตามความถนัด

(2) สรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

(3) จัดกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม เช่น กิจกรรมส่งเสริมกลุ่มปกติ/กลุ่มเสี่ยง

(4) จัดทำโครงการพิเศษต่างๆ

(5) จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม

2) การจัดกิจกรรมต่างๆ ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

โดยจัดกิจกรรมอบรมประจำสัปดาห์

(1) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ชัดเจน

(2) จัดทำปฏิทินการจัดกิจกรรมแต่ละสัปดาห์

(3) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมประจำสัปดาห์

(4) จัดกิจกรรมทุกวันสิ้นสัปดาห์

(5) จัดกิจกรรมเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อสะดวกในการดูแลนักเรียน

(6) จัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ

3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษที่หลากหลาย

(1) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมงานวิชาการ งานฝีมือ ดนตรี กีฬา ฯลฯ

(2) จัดกิจกรรมตามความถนัดและ ความสามารถของนักเรียน

(3) จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาที่ครอบคลุม กีฬา ศิลปะ ดนตรี

(4) โครงการแข่งขันคนเก่งให้ครอบคลุมทั้ง 8 สารระ

2.2.4 วิธีการพัฒนาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีรายละเอียดดังนี้

1) การจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนช้าหรือเรียนอ่อน
อย่างต่อเนื่อง

- (1) จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปรึกษาแก้ปัญหา
- (2) จัดทำแบบสอนซ่อมเสริม
- (3) จัดทำบันทึกผลการสอนซ่อมเสริม
- (4) จัดการเรียนการสอนแบบโครงการ ให้ครอบคลุมทั้ง 8 สาระ
- (5) จัดตั้งชมรมที่ช่วยน้อง
- (6) จัดทำวิจัยในชั้นเรียน

2) การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรม สำหรับการป้องกันและ
การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน

- (1) จัดทำบันทึกการติดต่อกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม
- (2) จัดแบ่งงานออกเป็นช่วงชั้นเพื่อสะดวกในการประสานงานและ

การแก้ไขปัญหานักเรียน

- (3) จัดประชุมครูที่เกี่ยวข้องเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

3) มาตรฐานการช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน

- (1) จัดทำมาตรฐานการช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน
- (2) แต่งตั้งกรรมการ และให้ความรู้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ

นักเรียน

- (3) จัดประชุมครูเพื่อวางแผนวางมาตรการช่วยเหลือนักเรียน

2.2.5 วิธีการพัฒนาด้านการส่งต่อ มีรายละเอียดดังนี้

1) การประสานงานและบันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก
อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

- (1) จัดทำบันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก
- (2) ติดต่อประสานงานกับบุคคลภายนอกอย่างเป็นระยะๆ
- (3) จัดให้ฝ่ายแนะแนวเป็นประสานงานโดยเฉพาะ
- (4) จัดทำตารางหน่วยงานที่ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนในเรื่อง

การช่วยเหลือนักเรียน

2) การประสานงานและบันทึกการส่งต่อไปยังครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

- (1) จัดทำบันทึกการส่งต่อทุกครั้งอย่างเป็นปัจจุบัน
- (2) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านการติดตามดูแลนักเรียน

3) การติดตามการช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

- (1) จัดทำบันทึกการติดตามงาน
- (2) แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามงาน
- (3) จัดประชุมอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ทราบการดำเนินงาน

เป็นระยะๆ

- (4) จัดทำตารางนัดหมายกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิทยาลัยสุโขทัย) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ปัญหาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จากการศึกษาปัญหาพบว่ายังขาดศึกษาข้อมูลนักเรียนจากบันทึกข้อร้องเรียนของเพื่อน/ครู/เครือข่ายในการให้ข้อมูล ขาดการศึกษาข้อมูลนักเรียนจากผลการประเมินและทดสอบต่างๆ สัมภาษณ์ที่ได้มาตรฐาน ขาดการศึกษาข้อมูลนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา ศรีวิสุทธิ (2547) พบว่าไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการให้ข้อมูล ไม่มีเวลาศึกษาข้อมูล เครื่องมือหรือวิธีการรู้จักนักเรียนไม่ชัดเจน ขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือหรือวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ไม่ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในการให้ข้อมูล และไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากครูที่ปรึกษาเดิมและครูผู้สอนวิชาต่างๆ ในการให้ข้อมูล ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าครูส่วนใหญ่มีงานสอนที่ต้องรับผิดชอบมาก จำนวนนักเรียนมากเกินไปทำให้การดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง และการให้ข้อมูลของผู้ปกครองและนักเรียนและครูอาจจะเกิดจากการที่ยังไม่ไว้วางใจกัน ดังนั้นในการแก้ปัญหานี้ ควรที่จะมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนและคณะครู ควรมีการจัดประชุมเพื่อให้ทราบปัญหาเพื่อหาทางแก้ไข วางมาตรการ ตั้งเกณฑ์ในการแก้ปัญหา โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และควรมีเจ้าหน้าที่ประสานงานอย่างต่อเนื่อง

2. ปัญหาการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน

จากการศึกษาปัญหาพบว่า เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนไม่ชัดเจน แบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล/ห้องเรียนยังไม่ได้มาตรฐาน รายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล/ห้องเรียนและโรงเรียนไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รจนา สีนที (2547) พบว่า ไม่มีเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูล ขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนและแบบรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไม่ชัดเจน อาจเป็นเพราะว่า การสร้างเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนมีหลากหลายทำให้ไม่มีเวลาในการศึกษาและการขยายความของมาตรฐานในการคัดกรองไม่ละเอียดดังนั้น ในการพัฒนาควรที่จะมีการตั้งเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนโดยใช้การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วม การรายงานและสรุปแบบคัดกรองควรมีแบบรายงานโดยเฉพาะและบันทึกเป็นปัจจุบันเพื่อสะดวกในการติดตามช่วยเหลือนักเรียน

3. ปัญหาการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน

จากการศึกษาปัญหาพบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังไม่หลากหลาย การจัดกิจกรรมต่างๆ ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจัดกิจกรรมอบรมประจำสัปดาห์และการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษยังไม่หลากหลาย การคัดกรองนักเรียนไม่ชัดเจน แบบสรุปผลการคัดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รจนา สีนที (2547) พบว่า ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ไม่ได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการระดับชั้น ขาดความรู้และทักษะในการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน ขาดความรู้ในการจัดกิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมหอพัก ไม่ได้รับความร่วมมือจากนักเรียน ไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ครูยังขาดทักษะต่างๆ ควรที่จะจัดประชุมชี้แจงถึงวิธีการและแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมประกอบกับการจัดทำคู่มือครูและเอกสารแจกครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องและควรมีคู่มือเพื่อสะดวกในการศึกษาข้อมูล

4. ปัญหาการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

จากการศึกษาปัญหาพบว่า การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนช้าหรือเรียนอ่อนอย่างต่อเนื่องยังน้อยอยู่มาก การประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดกิจกรรมสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหา และการจัดทำมาตรการยังไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รจนา สีนที (2547) พบว่า จำนวนนักเรียนมากทำให้ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนไม่ทั่วถึง ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ขาดความรู้และทักษะในการให้การปรึกษา ขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ไม่มีเวลา

ในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญห ขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ขาดความเข้าใจธรรมชาติของเด็กวัยรุ่น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า งานการสอนของครูมีมาก จำนวนเด็กมากเกินไปทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง ขาดคู่มือจัดกิจกรรม แนวทางแก้ไขควรจัดทำคู่มือในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญห ประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญห จัดปฏิทินปฏิบัติงานเพื่อจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญห และมีการประเมินรายงานสรุปผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

5. ปัญหาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อ

จากการศึกษาปัญหาพบว่า การประสานงานและบันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกยังไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง การประสานงานและบันทึกการส่งไปยังครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ต่อเนื่องและการติดตามการช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้องไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รจนา ลินทิ (2547) พบว่า ไม่มีเวลาในหาติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียน ไม่ได้ได้รับความมือจากนักเรียนในการส่งต่อในการแก้ไขปัญห ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าปัญหส่วนใหญ่ครูประจำชั้นได้แก้ไขปัญหและคิดว่าไม่น่าจะมีปัญหที่จะต้องส่งต่อจึงไม่มีการติดต่อประสานงานกับบุคคลภายนอกดังนั้นในการแก้ไขปัญหควรที่จะประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันตัดสินใจในการแก้ไขปัญหและควรมีการบันทึกการส่งต่อเป็นระยะๆ และต่อเนื่องเพื่อสะดวกในการติดตามผลการส่งต่อ

ช่วงที่ 2 การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ โดยผู้วิจัยได้นำประเด็นปัญหามาจัดอันดับความสำคัญเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจากการจัดกลุ่มสนทนา (FGD) เพื่อขอข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขมีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรมีการออกแบบสำรวจสร้างเครื่องมือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับ มัลลิกา ศรีวิสุทธิ (2547) ที่พบว่า ครูประจำชั้นส่วนใหญ่ทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการตามวิธีการและกิจกรรมต่างๆ ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกกิจกรรม ได้แก่ การทำระเบียบสนทนา การทำแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน สัมภาษณ์ เชิญบ้าน ของนักเรียนบางคนโดยเฉพาะกลุ่มที่เสี่ยงต่อการมีปัญหา และกลุ่มที่มีปัญหา และการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการคัดกรองนักเรียน

2. การคัดกรองนักเรียนผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า แยกประเภทนักเรียนเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มมีปัญหา ควรใช้เกณฑ์ที่มีมาตรฐานในการคัดกรองซึ่งสอดคล้องกับ มัลลิกา ศรีวิสุทธิ (2547)

พบว่า ครูประจำชั้นส่วนใหญ่ใช้การดำเนินการคัดกรองนักเรียน โดยใช้เกณฑ์การคัดกรองคือ ผลการเรียนเฉลี่ย จำนวนครั้งในการขาดเรียน ปัญหาด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ปัญหา ไม่อยากไปโรงเรียน จำนวนครั้งในการไปโรงเรียนสาย การมีบทบาทหน้าที่ในโรงเรียน การแสดงออกด้านพฤติกรรม การใช้ยาเสพติดและการคบเพื่อนต่างเพศ การดำเนินการเหล่านี้ ทำให้ครูประจำชั้นรู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี สามารถทำให้ครูประจำชั้นส่วนใหญ่สามารถคัดกรอง หรือแบ่งกลุ่มนักเรียนในห้องของตนเองได้

3. การส่งเสริมนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ควรจัดทำแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริม นักเรียน จัดสรรงบประมาณ และจัดทำโครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ มัลลิกา ศรีวิสุทธิ (2547) พบว่า ครูประจำชั้นส่วนใหญ่มีการดำเนินการในการส่งเสริมด้วย กิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรม ที่ตนถนัดและความสนใจ

4. การป้องกันและแก้ไขปัญา ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ควรมีการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญา แต่งตั้งผู้รับผิดชอบป้องกันและแก้ไขปัญา จัดหาวิทยากร จัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญา ซึ่งสอดคล้องกับ มัลลิกา ศรีวิสุทธิ (2547) พบว่า ครู ประจำชั้นส่วนใหญ่มีการดำเนินการในการส่งเสริมด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร การเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมที่ตนถนัดและความสนใจ การให้คำปรึกษา แนะนำแก่นักเรียน การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง

5. การส่งต่อ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ควรมีการติดตามผลการส่งต่อเป็นระยะ มีการบันทึก การส่งต่อและมีรายงานผลการส่งต่อตลอดจนมีการสรุปรายงานผลการส่งต่อ ซึ่งสอดคล้องกับ มัลลิกา ศรีวิสุทธิ (2547) พบว่า ครูประจำชั้นส่วนใหญ่มีการดำเนินการในการส่งต่อ มีการติดต่อ ประสานงานและร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

6. รายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดย จัดทำรายงานสรุปผลการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโดยจัดประชาสัมพันธ์ / เผยแพร่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่น

จึงอาจสรุปได้ว่าปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน อนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วรรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เป็นปัญหาที่ต้องดำเนินการเพื่อสร้างความตระหนักให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความจำเป็น ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พร้อมส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับความรู้ เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงาน และบุคคลภายนอก เพื่อร่วมเป็นกรรมการและเครือข่าย เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนา เต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป จากผลงานวิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นเรื่องใหม่ดังนั้นควรมีการนำนโยบาย การดูแลช่วยเหลือนักเรียนประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ให้ข้อมูล ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและบุคคลทั่วไป เพื่อประโยชน์ต่อนักเรียน

1.2 พัฒนาศักยภาพที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสำคัญเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้การพัฒนา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 การศึกษาความต้องการและการให้บริการการพัฒนา ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สมบูรณ์ ดียิ่งขึ้น